

Floristisch Meetnet Zoete Rijkswateren

Baudewijn Odé

In 1996 is FLORON in opdracht van RIZA (Rijkswaterstaat) gestart met het Floristisch Meetnet Oevers Zoete Rijkswateren. Doel van dit meetnet is het volgen van de ontwikkelingen in de oeervegetatie van zoete rijkswateren. Afgelopen jaar is de tweede ronde van de Randmeren en Maas afgerond. Deze watersystemen zijn na 4 jaar opnieuw bezocht.

De watersystemen van Randmeren en Maas verschillen behoorlijk van elkaar, zoals blijkt uit een vergelijking van de Floristische Kwaliteit, waarin de mate van ontwikkeling van karakteristieke oevecosystemen tot uitdrukking komt (Fig. 4).

Het dynamische en rivierkarakter van de Maas komt tot uiting in de hoge Floristische Kwaliteit voor Stroomdalgrasland, Vochtige ruigte, Droge ruigte en in mindere mate Slikkige oever. Ook is Hardhoutooibos langs de Maas lokaal goed ontwikkeld, met name in het maasheggebied. Een van de meest karakteristieke soorten voor het winterbed van de Maas is de Maasraket (*Sysimbrium austriacum* subsp. *chrysanthum*). Veel andere soorten heeft de Maas gemeenschappelijk met de Rijntakken. De veranderingen langs de Maas ten opzichte van de eerste meetronde zijn gering. De belangrijkste veranderingen zijn het gevolg van een combinatie van steeds verdere extensivering van de landbouw in het winterbed van de Maas, een toenemende oppervlakte natuurontwikkelingsgebied en het weer begroeid raken van pioniersituaties die ontstaan waren na de hoogwaters in 1993 en 1995. Soorten van bossen, vochtige ruigten en vochtige, extensief beheerde graslanden nemen toe. De geschetste extensivering komt nog niet ten goede aan de droge stroomdalgraslanden. Herstel van deze floristisch waardevolle graslanden staat onder druk door dijkverzwaring en andere inrichtingsmaatregelen, terwijl de verruiging van graslanden bij een extensief graslandbeheer niet voor alle stroomdalsoorten gunstig uitpakt. Soorten als Ruige leeuwentand (*Leontodon hispidus*) en Ruige weegbree (*Plantago media*) gaan nog steeds achteruit.

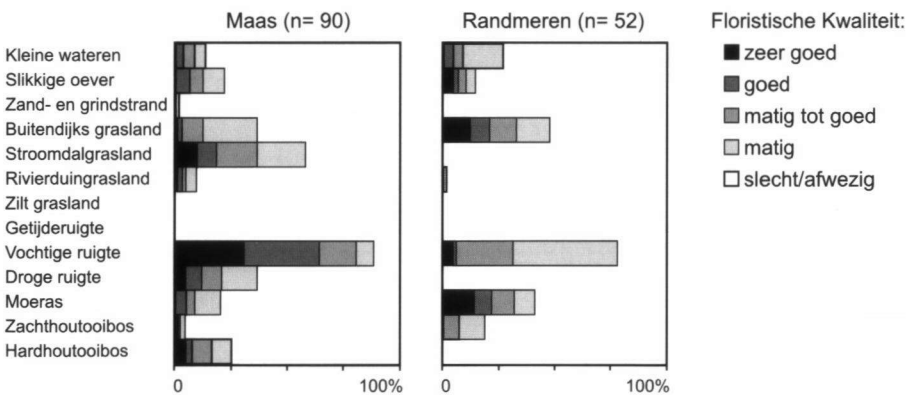

Fig. 4. De Floristische Kwaliteit van 13 ecosystemen langs de Maas en Randmeren. In de diagrammen komt het aandeel van de klassen van Floristische Kwaliteit in de steekproef van km-hokken tot uiting.

Langs de stagnante Randmeren zijn juist Moeras en Buitendijks grasland goed ontwikkeld. Deze ecosystemen kunnen zich op permanent vochtige mesotrofe bodems optimaal ontwikkelen. Langs de Randmeren zijn de zandige recreatiestranden aan de oevers van Flevoland plaatselijk floristisch interessant, met vegetaties, die aan duinvalleien, stuifzanden en natte heiden doen denken. Bijzondere soorten zijn Dwergzegge (*Carex oederi* subsp. *oederi*), Geelhartje (*Linum catharticum*), Rond wintergroen (*Pyrola rotundifolia*), Moeraspaardenbloem (*Taraxacum palustre*) en Borstelbies (*Isolepis setaceus*). De veranderingen langs de Randmeren sinds de eerste ronde zijn gering. De meest opvallende veranderingen zijn het gevolg van de aanleg van of vegetatiesuccessie binnen natuurontwikkelingsgebieden in het Ketelmeer en Vossemeer. Drie meetpunten zijn daardoor sterk van karakter veranderd.